

Leven Alpinist Hans van der Meulen op de toppen van je kunnen

Zijn expeditiepullen liggen inmiddels in de verkoop, maar voormalig expeditieleider en alpinist Hans van der Meulen avonturiert nog steeds. Hij blikt terug op zijn leven op (weg naar) de hoogste toppen. “De dood ligt constant op de loer en daarom leef je volop.”

Tekst Manon Stravens Beeld Zout Fotografie

“Ik ben al een half jaar bezig, maar de romp is bijna klaar. Zelf een boot bouwen is nog best ingewikkeld, ook als het een bouw pakket is.” Voormalig bergbeklimmer Hans van der Meulen (1953) moet iets te doen hebben, nu hij met pensioen is. Als hij niet aan het fietsen, varen of hardlopen is, bouwt hij aan zijn zeilroeiboot, in een ruimte naast zijn woning in Maarsbergen. Op tafel liggen de tekeningen uitgestald. “Ik ben wel een knutselaar.”

Besluit om te stoppen

Drie jaar geleden zei Van der Meulen de zeven- en achtduizenders voorgoed vaarwel. Zijn vingers werkten niet meer mee. Hij heeft ze, net als al zijn tenen, weliswaar nog allemaal, maar ze zijn te vaak bevroren geweest. “De haarvaten zijn kapot, de doorbloeding gaat tot een centimeter onder het vingertopje. Ik voel veel minder. En,” wijzend naar zijn rechtermiddelvinger, “deze is pijnlijk. Als die nog een keer bevriest, moet ’ie eraf. En dat heb ik er niet voor over.”

Het besluit te stoppen, viel een jaar na zijn laatste beklimming van de Khan Tengri in 2017, een zeventuizender op het drielandpunt van Kirgizië, Tadzjikistan en China. Van der Meulen had er wel een paar nachten over moeten slapen, zo vertelt hij op zijn terras, waar we zitten met gevulde koeken en zelfgemaakte soda. De zon schijnt. Door het raam van zijn woning zie ik kasten vol boeken over filosofie, natuur, klimverhalen en multomappen met informatie, verslagen en krantenartikelen over zijn expedities en de reizen die hij organiseerde. Aan de muur hangen foto’s, uit zijn “glorieuze jaren”, aldus Hans. “De laatste beklimming was een keerpunt”, zegt hij. “Het ging allemaal niet zo gemakkelijk meer. Mijn vingers waren zo stijf en gevoelloos, dat ik een andere

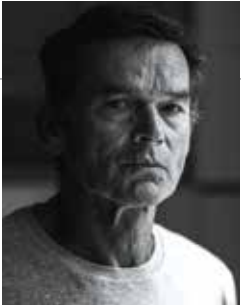
klimmer moest vragen mijn tent open te ritsen. Ik was alleen en het was een crime om overeind te blijven op die berg.”

De Khan Tengri was de afsluiting van een indrukwekkende klimcarrière die hij bijna veertig jaar geleden in de Alpen begon. Eigenlijk al als kind, dat dol was op boompje klimmen, geen hoogtevrees had en tijdens vakanties in Frankrijk elke berg op wilde rennen. “Ik moest erop, naar het hoogste punt.” Hij was al vroeg met allerlei sporten bezig; judo, atletiek, windsurfen, tennissen, skiën en nog veel meer. Als 19-jarige volgde hij zijn eerste basiscursus rots- en ijsklimmen in Oostenrijk. Later werd hij instructeur van van alles; van bergsport- en wildwaterinstructeur tot tennis- en skileraar. Toen een vriend begin jaren tachtig een berghut in de Franse Alpen kocht, in Les Fonts de Cervières, is hij die gaan verbouwen om er vervolgens jarenlang met zijn sledehonden te verblijven en onder meer toerlanglaufcursussen te geven.

Trots

In de Alpen leerde hij de inmiddels overleden alpinist Ronald Naar kennen, die hem als assistent-expeditieleider meenam naar de Himalaya. Zo stond Hans in 1988 als eerste Nederlander op de top van de Gasherbrum II in Pakistan. En hij werd vaker ‘de eerste Nederlander’. Op de beruchte K2 in Pakistan in 1995 bijvoorbeeld, als beklimmer van de Shishapangma Central (8008 meter) en de Cho Oyu (8201 meter) in Tibet – tijdens één expeditie in 1998 en van nog eens twee zeventuizenders tijdens één expeditie in 2010. In 2002, na de beklimming van de Mount Everest zonder extra zuurstof – eveneens als eerste Nederlander – ontving Hans een lintje voor zijn klimprestaties. Hij is niet zonder trots. “Ik ben toch een van de beste expeditieklimmers die Nederland heeft voorgebracht.”

Wie is Hans van der Meulen?

- 1988 Eerste Nederlander op de Gasherbrum II (Pakistan, 8035 meter).
- 1992 Eerste poging Mount Everest, vier bevroren vingers.
- 1995 Eerste Nederlander op de K2 (Pakistan, 8611 meter).
- 1997 Teamlid van het eerste Nederlandse team dat de geografische Noordpool op eigen kracht (2 bevoorradingen) weet te bereiken.
- 1998 Shishapangma Central (Tibet, 8008 meter) en Cho Oyu (grens Tibet en Nepal, 8201 meter) tijdens één expeditie.
- 1998 Start zijn onderneming Adventure Food.
- 2000 Tweede poging Mount Everest (expeditieleider).
- 2002 Eerste Nederlander op Mount Everest zonder extra zuurstof. Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.
- 2010 Korshenevskaya (Tadzjikistan, 7105 meter) en de Ismail Samanipiek (Tadzjikistan, 7495 meter) tijdens één expeditie.
- 2016 Pik Lenin (Kirgizië, 7134 meter).
- 2017 Khan Tengri (Kirgizië, 7010 meter).

Overwinningen en tragedies

De terugblik op zijn carrière op deze zonnige juniochtend in Maarsbergen luistert als een lange spannende thriller, met overwinningen en tragedies, ruzies en geluksmomenten op onvoorstelbare hoogten. Meermaals keek hij de dood in de ogen. Honderden meters meezwemmend in lawines in de Alpen en op de afdaling van de Mount Everest, toen hij in een gletsjerspleet viel en bijna bezweek van de uitputting (“Ik heb veel engeltjes om me heen”). In 1995 sleepten hij en Cas van de Gevel een bloedende Wilco van Rooijen, “dronken van de morfine”, van de steile hellingen van de K2. Wilco was door steenslag op hoofd en schouder levensgevaarlijk gewond geraakt.

‘Het is heel intensief, dat maakt het zo verslavend’

Hij zocht het ook op. “Het is het mooie van klimmen. Omdat de dood constant op de loer ligt, leef je ook volop. Je bent heel alert en je tart je angsten. Je mag geen fouten maken, leeft op de toppen van je kunnen. Het is heel intensief, dat maakt het zo verslavend. Het zijn ervaringen die je nooit meer vergeet.” En dan, droogjes: “Maar je moet het niet elke dag doen.” Zijn Everestbeklimming in 2002 kostte hem drie maanden herstel. “Heel veel bijeten en middagslaapjes doen. Ik was totaal uitgeput.”

Tegen extra zuurstof

Van der Meulen staat bekend om zijn klimprestaties met zo min mogelijk hulp van dragers en zonder extra zuurstof. Hij heeft er, net als Reinhold Messner, de eerste man die alle achtduizenders zonder extra zuurstof beklom, vaak wat over gezegd. Na de eerste en mislukte poging tot het beklimmen van de Mount Everest in 1992 zwoer hij het gebruik van zuurstof af. “Het hele expeditieklimmen draait in wezen om het kunnen presteren in zeer ijle lucht. Het gebruik van zuurstofflessen zie ik als een vorm van doping. Tegenwoordig kun je met geld sherpa’s inhuren, die

de flessen voor je omhoog slepen. Commerciële bergsport-organisaties verdienen er goud geld aan. Zonder dat zou het een stuk rustiger worden in Nepal. Dan pas houd je de echte bergsporters over, die goed getraind zijn, luisteren naar hun lichaam en omkeren als de risico’s te groot worden.”

Want de expedities zijn uitputtingsslagen van formaat. “Ik heb tijdens de Everestafdaling in 2002 doodsangsten uitgestaan. Wilco van Rooijen was boven kamp drie afgehaakt door allerlei tegenslagen. Ik besloot door te gaan. Maar mijn brander was stuk, lawines hadden alle touwen weggeslagen en sneeuw had gletsjerspleten toegedekt. Ik kon twee dagen geen sneeuw smelten en niet eten. Op die hoogtes heb je nauwelijks honger, maar ik ging kapot van de dorst. Ik was tien tot vijftien kilo kwijt en dan moet je met zo’n lijf naar beneden. Ik ben kruipend, vallend en glijdend afgedaald tot het basiskamp waar ik Wilco weer terugzag. We hebben het succes met de kok gevierd!”

Bewijs

Aanvankelijk werd de beklimming “door een enkeling” betwist. Een pijnpunt. “Ik had geen bewijs, het was slecht weer en ik wilde, bang voor bevrozingen, mijn wanten niet uitdoen om een foto te maken. Ik had het ook niet goed voorbereid, want ik dacht met Wilco op de top te staan. Ik had natuurlijk iets mee moeten nemen om aan de vlaggetjes vast te binden ofzo.” Het heeft hem lang achtervolgd, ondanks vermelding in de Mount Everestannalen, gedaan door Elizabeth Hawley, de inmiddels overleden Amerikaanse journalist en expeditiechroniqueur, die elke Himalayabeklimming destijds als een Sherlock Holmes onderzocht. “Op dat moment was ik bezig met overleven, maar achteraf schaamde ik me diep. Temeer omdat ik altijd liep te verkondigen dat je je topbeklimmingen moet bewijzen. De meeste klimmers weten wel dat ik die expedities puur voor mezelf doe, maar zo’n topprestatie achteraf niet kunnen bewijzen, is een blunder.”

Drama in de sneeuw

Hans haalt nog meer drama’s naar boven. Zoals de keer dat hij te veel risico nam, toerskiënd met een groep in lawinegevaarlijk terrein. “Een deelnemer kwam onder een lawine terecht en we vonden hem te laat. Na een poging tot mond-op-mondbeademing, waarbij mijn Groenlandse sledehond toekeek, skiede ik uiteindelijk met de groep naar beneden om hulp te halen. Achteraf bleek dat de hond aan het gezicht van het slachtoffer had zitten trekken, wat ik alleen kan verklaren door de mond-op-mondbeademing.

Een afschuwelijk ongeluk met dramatische afloop, vooral voor de ouders. Ik ben direct naar Nederland gegaan om hen het verhaal te vertellen. Ik kon mijn zeer geliefde hond niets kwalijk nemen, maar uit respect voor de ouders besloot ik hem, in overleg met de dierenarts, toch te laten inslapen. Ik ben niet schuldig verklaard, maar zo voelde ik me natuurlijk wel. Met de ouders heb ik nog een aantal jaren contact gehad en de vader is een paar keer bij mij in de berghut geweest om te voelen waar zijn zoon de laatste dagen van zijn leven was. Het was traumatisch, ook voor mij. Ik heb ook op het punt gestaan om te stoppen met gidsen. Uiteindelijk ben ik verhuisd naar een berghut in een minder gevaarlijk dal, in Fontcouverte, om een nieuwe start te maken.”

Deze extreme en gevaarlijke sport in de ongerepte natuur was voor Hans een antwoord op sombere periodes. “Ik zit in de winter nog wel eens tegen een depressie aan en kan me behoorlijk alleen voelen. Dan vraag ik me af wat ik doe op de wereld.” Het leven heeft volgens hem “niet bijster veel zin, maar zo concreet en intensief bezig zijn, dat heeft waarde voor mij. Je leert jezelf kennen, levert een prestatie. Je bent gezond en fit en een beetje beroemd, want je komt op tv en in de krant. Dat geeft je ego een zetje.”

Geen spijt

Maar die bezetenheid, zoals hij het zelf noemt, heeft ook zijn tol geëist. “Ik had graag vader willen worden. Ik had vaak vriendinnen, maar heb eigenlijk nooit de juiste ontmoet om een gezin mee te stichten.” Een huwelijk uit 1993 strandde. “We wilden kinderen en ik had gezegd dat ik voorlopig niet meer op expeditie zou gaan.” Totdat hij werd gebeld met de vraag of hij mee wilde op de eerste Nederlandse Noordpoolexpeditie. “Ik zei spontaan ja, zonder overleg. En toen had ik het verbruid.” De 70 dagen durende Noordpoolexpeditie in 1997 was een succes, maar het huwelijk ging uiteindelijk stuk. Hij was toen 47.

Spijt heeft hij niet. “Het is nu eenmaal zo gelopen. Ik was fanatiek en het expeditieklimmen kwam op de eerste plaats. De expeditie

‘Extra zuurstof zie ik als een vorm van doping’

was geweldig, maar als ik het niet had gedaan, had ik misschien wel een gezin gehad. Dat mis ik nu toch wel. Je geeft niets door, het stopt bij jou.” Zijn fanatisme maakte ook dat Hans veel “noodgedwongen” solo klom. “Het mooiste is als je deze ervaringen met anderen kunt delen. Door mijn gedrevenheid heb ik veel niet kunnen delen, omdat ik nogal eens doorging als anderen afhaakten. Ik wilde de top halen, maar uiteindelijk doe ik dat liever met anderen.”

Sterke karakters

Echte vriendschappen heeft hij niet overgehouden aan de bergen. “Je vindt elkaar in het klimmen, samen presteren en problemen oplossen. Niet om met elkaar op vakantie te gaan. Klimmers zijn eigengereide figuren. Het is best een kunst om met elkaar samen te leven op die berg, ook als het minder goed gaat. Het gaat namelijk vaak minder goed, er is altijd wel wat. Als een expeditie niet wil vlotten, of het weer slecht is, is het moeilijk om een goed humeur te behouden. Dan zijn het de sterke karakters die op 8000 meter nog een kop thee kunnen zetten voor de ander. Er zijn altijd klimmers die vooral voor zichzelf gaan.”

Hoe ver gaat solidariteit op de berg? “In de gevarenzone, op 7000 meter, blijf je zoveel mogelijk bij elkaar, dat is min of meer de afspraak. Ik ga alleen door als ik zeker weet dat iemand veilig naar beneden kan.” Een gewonde medeklimmer naar beneden helpen, zoals Wilco met zijn schouderbreuk, “dat doe je gewoon.” Dit soort situaties leidde ook wel eens tot heibel, herinnert Hans zich. Tijdens de Everestexpeditie in 2002 stuitte het team met Ronald Naar als expeditieleider op een stervende Indiër. “Ik wilde de tent uitgaan om nog even zijn hand vast te houden, als

een soort stervensbegeleiding. Ronald vond dat ik dat niet moest doen, het bracht onze eigen expeditie in gevaar meende hij. Daarover kregen we in ons tentje op 8000 meter flinke ruzie. Later had ik veel spijt dat ik niet toch ben gegaan.”

Hij brak met Ronald Naar, na de K2-expeditie. “We hadden vaker ruzie, ik was het niet eens met de manier waarop hij met andere klimmers en dragers omging. En hij vond mij maar een koppige brombeer. Ronald had last van artrose en om hem te helpen met zijn zuurstofmasker heb ik tijdens onze Everestexpeditie in 1992 ’s morgens vroeg in de ijskoude wind op 8000 meter mijn wanten uitgedaan. Toen liep ik een serieuze eerstegraads bevriezing op.

‘Ronald vond mij maar een koppige brombeer’

Later beweerde hij tijdens een persconferentie dat ik de volgende keer maar betere wanten moest aantrekken. Dat kwam keihard aan natuurlijk, want ik had hem geholpen. Was hij dat vergeten?” Op de vraag wat de dood van Naar heeft betekend, laat hij een lange stilte vallen. “Het ontnemt me de kans om nog eens terug te komen op wat er is gebeurd, maar ik beschouw het nu maar als een afgesloten hoofdstuk.”

Hele gewone jongen

Van Himalayareuzen beklimmen tot bootjes bouwen in Maarsbergen. Ook de bergen zijn nu een afgesloten hoofdstuk, al had Hans nog heel graag de Pobeda – *pobeda* betekent overwinning in het Russisch, dus de Overwinningspiek – getrotseerd. “Dan had ik de Snow Leopard Award als eerste Europeaan kunnen binnenhalen.” Dat is een Russische prijs voor degenen die de vijf Russische giganten hebben beklommen.

Maar zijn expeditiepullen liggen in de verkoop, al ligt de zolder nog vol slaapzakken, rugzakken en andere kampeerspullen.

Verkoopt hij ze gesigneerd? “Neuh”, zegt hij droogjes. “Niemand kent mij hoor. Ik ben maar een hele gewone jongen, die aandacht vind ik niet zo belangrijk.” Anders dan Ronald Naar of Wilco van Rooijen, die al zijn tenen verloor, is er over Hans van der Meulen inderdaad maar weinig te vinden.

Het bedrijfspannend waar hij de gevriesdroogde maaltijden van Adventure Food van “niet te vreten” omtoverde tot smakelijk instant bergvoer, is onlangs verkocht. Er staan nog een paar fietsen, kano’s en aanhangers, aan de muur hangt een plaat van de machtige K2. Hij gaat verhuizen naar Drenthe, waar hij is geboren. Af en toe doet hij nog een huttentocht of een trekking. “Maar Nepal was de laatste keer. Al dat vliegen, dat moet minder.”

Tol

“Ik word ook een dagje ouder”, lacht Hans. “Blessures blijven hangen, ik doe langer over hardlopen. Woog ik vroeger 75 kilo, nu nog maar 63. Ik ben al flink gekrompen en sta ook een beetje krom. Al die jaren hebben hun tol geëist.” Hij beweegt zich nog steeds het liefst voort op eigen kracht, op de fiets, in de kano, een zeilboot of met een tent. “Dat houdt me fit.” Hij maakt er filmpjes van voor op zijn YouTube kanaal. “Maar je grenzen opzoeken, de hoogte en ongerepte natuur, de echte winters, dat mis ik wel. Het zal wel slijten. Af en toe vlucht ik naar de Alpen.”

Aan het einde van het gesprek komt hij nog even terug op Ronald Naar. “Ik heb ook veel aan hem gehad, vooral in de beginjaren. Hij heeft me – door me als assistent-expeditieleider naar de Gasherbrum II mee te nemen – een enorme kans gegeven.” Omdat Naar door een val moest worden geëvacueerd, werd Van der Meulen expeditieleider. “Ronald was vaak vrolijk, had gevoel voor humor en was altijd een enorm goeie organisator. Ik zat dan lekker duurloopies op 3000 meter hoogte in Frankrijk te doen en was dus beter getraind. Maar we waren fysiek wel echt aan elkaar gewaagd.” Het is jammer hoe het uiteindelijk allemaal is gelopen, vindt hij. “Moet je voorstellen, we hebben samen op de K2 gestaan!” ◀